

OD REDAKCJI

Oddajemy do rąk Czytelników 67. numer czasopisma „Folia Bibliologica”. Bieżący tom poświęcony jest zagadnieniom związanym z wykorzystaniem materiałów rękopiśmiennych w badaniach historycznych, problematyce historii bibliotek oraz analizie roli i miejsca biblioteki we współczesnym, dynamicznie zmieniającym się otoczeniu społeczno-kulturowym i technologicznym. Ponadto zaprezentowano działalność naukową, edukacyjną oraz wystawienniczą Biblioteki Głównej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie realizowaną w 2025 r. Tom obejmuje dwanaście opracowań, uporządkowanych w trzech działach tematycznych: „Artykuły”, „Sprawozdania z konferencji” oraz „Materiały i sprawozdania”.

Publikację otwiera artykuł Anny Elżbiety Kuczyńskiej o Marii Bechczyc-Rudnickiej (1888–1982), pisarce, tłumaczce i krytyczce teatralnej, jednej z najważniejszych postaci życia kulturalnego powojennego Lublina. Autorka przedstawiła wybrane aspekty życia i działalności Bechczyc-Rudnickiej, wykorzystując do tego materiał źródłowy, znajdujący się w zbiorach Biblioteki UMCS, m.in. listy, kartki pocztowe oraz odznaczenia państwowe. Zauważyła również, że dokumenty osobiste są niezwykle istotne w badaniach biograficznych. Nie tylko uzupełniły informacje znane z opracowań naukowych, ale też dostarczyły nowych danych o działalności, kontaktach i zainteresowaniach bohaterki.

Następny tekst dotyczy historii powstania i działalności Biblioteki Nauk Biologicznych, jednej z siedemnastu bibliotek specjalistycznych, należących do sieci bibliotecznej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka Iwona Wydra przedstawiła funkcjonowanie Biblioteki Nauk Biologicznych od czasu jej powstania po czasy współczesne, uwzględniając trudne początki związane z rozproszaniem księgozbioru, zanim formalnie utworzono Bibliotekę Instytutu Biologii w 1973 r. W artykule omówiono także najciekawsze i najcenniejsze publikacje będące w posiadaniu omawianej biblioteki, a także scharakteryzowano proces przemian, jakim ta instytucja podlegała na przestrzeni wielu dziesiętności lat.

Dział artykuły zamyka niezwykle ciekawy tekst Agnieszki Zawadzkiej o Bibliotece UMCS jako przestrzeni wielofunkcyjnej. Jako metodę badań Autorka zastosowała studium przypadku, oparte na analizie dokumentów, literatury oraz obserwacji działań realizowanych w latach 2024–2026. Analiza wyników badania wykazała, że działalność biblioteki koncentruje się w czterech obszarach: edukacyjnym, naukowym, społeczno-kulturowym i przestrzennym, które łącznie tworzą zintegrowany system oddziaływania na użytkowników. Jak zauważyła Autorka, działania te wpływają na sposób korzystania z zasobów, rozwój kompetencji informacyjnych oraz budowanie relacji ze społecznością. A. Zawadzka potwierdziła tym samym przypuszczenie, że biblioteka funkcjonuje jako środowisko realizujące koncepcję „trzeciej przestrzeni”, a także wskazała kierunki dalszego rozwoju, obejmujące m.in. wzmocnienie promocji zbiorów, rozwój działań partycypacyjnych oraz oferty edukacyjnej.

„Sprawozdania z konferencji” to kolejny dział w prezentowanym numerze czasopisma. Zawiera pięć tekstów, będących sprawozdaniami z konferencji naukowych, w których uczestniczyli pracownicy Biblioteki UMCS w 2025 r.

Anna Bogowska, Hanna Polak oraz Teresa Wałachowska były w Szczecinie w dniach 22 i 23 maja 2025 r. na ogólnopolskiej konferencji pt. „Dwie biblioteki – jedna historia” zorganizowanej z okazji jubileuszu 120-lecia istnienia Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica – centralnej biblioteki regionu Pomorza Zachodniego. Autorki w swoim sprawozdaniu przybliżyły tematykę 32 referatów wygłoszonych podczas dwóch dni obrad.

W dniach 5 i 6 czerwca 2025 r. odbyła się konferencja „Cyfryzacja zbiorów bibliotecznych: stan i perspektywy” z okazji jubileuszu trzydziestolecia digitalizacji w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie. Zaprezentowano na niej dorobek Biblioteki Jagiellońskiej w zakresie realizacji projektów we współpracy z różnymi instytucjami kultury z kraju i zagranicy, wymianę doświadczeń oraz przedstawiono najnowsze osiągnięcia i trendy w dziedzinie digitalizacji i cyfryzacji. Sprawozdanie z przebiegu tego spotkania przygotowała Agnieszka Wilk, charakteryzując szczegółowo tematykę poszczególnych paneli.

Iwona Mielniczuk przygotowała sprawozdanie z konferencji, która odbyła się w dniach 11 i 12 września 2025 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku. Konferencja „Biblioteka [w] transformacji. Nowoczesne technologie, nowoczesne wyzwania” stanowiła kontynuację dyskusji rozpoczętej w 2023 r., poświęconej przemianom bibliotek naukowych w perspektywie historycznej i współczesnej. Zgromadziła badaczy, praktyków oraz bibliotekarzy z całej Polski, którzy wspólnie debatowali nad wyzwaniami, innowacjami i kierunkami rozwoju bibliotek w erze cyfrowej.

Natomiast 16 października 2025 r. odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bibliotekarz 4.0. – wyzwanie dla bibliotek – teraźniejszość i przyszłość”,

której gospodarzem była Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie. Program konferencji składał się z dwóch sesji zawierających 10 referatów, z których sprawozdanie przygotowały Anna Babicz oraz Agnieszka Gryz.

W Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie w dniach 3 i 4 grudnia 2025 r. odbyła się międzynarodowa, piąta już konferencja z cyklu „Hinc Omnia. Zbiory historyczne, artystyczne i specjalne w bibliotekach oraz innych instytucjach kultury”, tym razem pod hasłem przewodnim „Pro Bibliotheca Publica. Kolekcje prywatne w publicznych instytucjach kultury – dawniej i dziś”. Tematyka podjęta podczas dwudniowych obrad dotyczyła głównie prywatnego i publicznego kolekcjonerstwa, metod i wyników badań proveniencyjnych, opracowania, konserwacji i ochrony oraz udostępniania i szerzenia wiedzy o posiadanych zbiorach. W ciągu dwóch dni, podczas dziesięciu paneli, zaprezentowano pięćdziesiąt wystąpień – sześć spośród nich to były wystąpienia specjalnie zaproszonych gości, tzw. Keynote Speakerów. Sprawozdanie z tej konferencji przygotowała Marta Puszka.

Ostatni dział zatytułowany „Materiały i sprawozdania” otwiera tekst Marka Kucharczyka i Iwony Wydry, będący sprawozdaniem z wystawy fotografii pt. „Moje wielkie greckie wakacje”, zaprezentowanej w Galerii Pod Palmą na Wydziale Biologii i Biotechnologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wystawa trwała od marca do końca czerwca 2025 r. i cieszyła się dużym zainteresowaniem.

Kolejnym materiałem w tym dziale jest sprawozdanie z wystawy „Wyzwanie dla każdego – Korona Gór Polski” autorstwa Anny Bogowskiej i Krzysztofa Jedlewskiego. Wystawa została przygotowana w ramach Tygodnia Bibliotek i trwała od 5 do 30 maja 2025 r. Autorzy wzbogacili swoją prezentację o tematyczną prelekcję oraz konkurs wiedzy o Koronie Gór Polski.

Następny tekst dotyczy warsztatów pt. „Innowacje i wynalazki – myśl techniczna w XIX-wiecznych kalendarzach polskich”, przygotowanych i poprowadzonych przez zespół bibliotekarek Biblioteki Głównej UMCS, zaprezentowanych na Lubelskim Pikniku Naukowym 14 września 2025 r. Polegały na rozpoznaniu obiektu z wybranej przez siebie planszy, po odsłuchaniu opisu. Plansze do warsztatów autorki wykonały na podstawie wybranych rycin maszyn i urządzeń używanych w przemyśle, rolnictwie i gospodarstwie domowym, korzystając z bogatej zawartości XIX-wiecznych kalendarzy polskich pochodzących ze zbiorów biblioteki.

„Materiały i sprawozdania” zamyka materiał autorstwa Barbary Woźniak o udziale Biblioteki UMCS w XXI Lubelskim Festiwalu Nauki, który odbywał się w dniach od 13 do 19 września 2025 r. pod hasłem „Inżynieria życia”. Biblioteka UMCS, jak co roku, przygotowała bogaty program wydarzeń o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, popularyzującym naukę i czytelnictwo oraz zaprezentowała różnorodne formy pracy ze zbiorami.

Dziękujemy wszystkim Autorom i Recenzentom, dzięki którym mógł powstać niniejszy tom „Folia Bibliologica”. Zachęcamy do lektury wszystkich artykułów zamieszczonych w numerze, wierząc, że różnorodność poruszanych tematów pozwoli każdemu Czytelnikowi znaleźć treści odpowiadające jego zainteresowaniom. Jednocześnie serdecznie zapraszamy badaczy, bibliotekarzy, specjalistów informacji naukowej oraz przedstawicieli pokrewnych dyscyplin do publikowania wyników swoich badań na łamach naszego czasopisma. Jesteśmy otwarci na oryginalne opracowania naukowe, studia przypadków, artykuły przeglądowe oraz teksty prezentujące innowacyjne rozwiązania wdrażane w bibliotekach i instytucjach informacji.

Marta Puszka